

Despite its successes, EU language policy faces a number of challenges. These include the dominance of English, which has increased since Brexit, the financial costs of multilingualism, and the need to protect regional and minority languages from extinction [6]. However, the EU views these problems as long-term challenges, striking a balance between the pragmatics of integration processes and cultural diversity.

For Ukraine, which is on the path to European integration, the experience of the EU's language policy is extremely relevant. This involves combining state language policy with the protection of the rights of linguistic minorities, developing a multilingual education system, and actively participating in international educational programs. This makes it possible to harmonize national language policy with European standards, which will facilitate integration into a common cultural and educational space.

Thus, the European Union's language policy is a complex yet comprehensive mechanism aimed at preserving cultural and linguistic diversity, shaping European identity, and ensuring effective intercultural communication. All its programs prove that multilingualism is seen not as an obstacle but as a strategic resource that strengthens integration processes, promotes citizen mobility, and develops the EU's competitiveness in a globalized world. At the same time, contemporary challenges – the strengthening of English as a lingua franca after Brexit, the growth of migration flows, the need for digital resources for translation and language education – pose the task for the EU of finding new balances between unity and diversity. In this context, the relationship between official, regional, and minority languages, which is regulated, in particular, by the European Charter for Regional or Minority Languages, is of particular relevance. The EU's experience can be useful for Ukraine, which, while integrating into the European space, is also forming its own language policy aimed at harmonizing national priorities with the principles of cultural pluralism and linguistic democracy.

References:

1. Council of Europe. *European Day of Languages*. URL: <https://edl.ecml.at>
2. Erasmus+ Programme. *Facts and Figures*. URL: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu>
3. European Commission. *Multilingualism policy*. URL: <https://commission.europa.eu>
4. European Commission. *Special Eurobarometer 386: Europeans and their languages*. Brussels, 2023. URL: <https://europa.eu/eurobarometer>
5. European Parliament. *Languages and translation*. URL: <https://europarl.europa.eu>
6. Phillipson R. *Linguistic Imperialism*. Oxford : Oxford University Press, 1992. 304 p. URL: https://www.academia.edu/84488883/Robert_Phillipson_Linguistic_imperialism_Oxford_applied_linguistics_Oxford_and_New_York_Oxford_University_Press_1992_Pp_ix_365

Чорномор Софія – магістрантка
факультету фінансів, Київський
національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна;
Жибер Тетяна – докт. екон. наук, доцент,
доцент кафедри фінансів імені Віктора
Федосова, Київський національний
економічний університет імені Вадима
Гетьмана, м. Київ, Україна

БАЗОВА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА В КОНТЕКСТІ ВИМОГ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Соціальний захист традиційно є одним із ключових напрямів державної політики України, особливо в умовах воєнних дій та трансформаційного періоду, пов'язаного з відновленням та євроінтеграцією. Потреба у модернізації системи соціального захисту обумовлюється як внутрішніми чинниками, такими як зростанням кількості

внутрішньо переміщених осіб, зниженням реальних доходів населення, демографічними викликами, так і зовнішніми чинниками: необхідністю узгодження адресності й ефективності соціальних виплат із соціальними стандартами та практиками Європейського Союзу. В цих умовах Уряд у 2025 р. започаткував експериментальний проєкт із запровадження базової соціальної допомоги, який має на меті оптимізувати наявні види соціальних виплат і посилити адресність підтримки найбільш уразливих груп населення.

Механізм базової соціальної допомоги полягає у встановленні єдиної базової суми виплати на місяць у розмірі 4500 грн. Допомога розраховується як різниця між сукупною базовою величиною соціальних допомог для всіх членів домогосподарства та середньомісячним доходом сім'ї [1]. Таким чином, кожна сім'я отримує право обирати між збереженням існуючих соціальних виплат і переходом на нову систему підтримки [2]. Ця модель, на думку аналітичних центрів [3–4], покликана знизити складність доступу до допомоги, усунути дублювання виплат і підвищити прозорість розподілу коштів. Разом із тим, базова соціальна допомога ставить нові вимоги до якості збору даних про доходи громадян, ефективності адміністрування та здатності органів соціального захисту здійснювати верифікацію інформації.

Бюджетний вимір реформи є одним із найважливіших, незважаючи на облік цих виплат Пенсійним фондом України. Для фіскальної збалансованості й у частині підзвітності Пенсійний фонд України вже тісно інтегровано у бюджетний процес України. За попередніми оцінками VoxUkraine [3], темпи зростання видатків на соціальний захист у середньостроковій перспективі залишаються нижчими за рівень інфляції та не враховують повною мірою демографічних змін – зменшення частки молоді та збільшення пенсіонерів у складі населення України. Це створює ризики того, що нова базова соціальна допомога, попри її адресність, може стати додатковим навантаженням на державний бюджет без чітких джерел покриття. Аналітики наголошують на потребі закріплення програми у середньострокових бюджетних планах із визначенням стабільних джерел фінансування, а також на необхідності балансування між видатками на соціальний захист, освіту й охорону здоров'я.

Євроінтеграційний вимір соціальної політики створює додаткові стимули для реформ. Угода про асоціацію та переговори щодо вступу України до ЄС передбачають імплементацію принципів соціальної інклюзії, рівного доступу до послуг та прозорості адміністрування. Це означає, що реформа соціальних виплат має супроводжуватися гармонізацією системи моніторингу, посиленням підзвітності, створенням механізмів запобігання зловживанням і корупції. Дослідження Центру Разумкова [4] вказує на те, що саме сфера соціальної політики є однією з тих, де імплементація *Acquis communautaire* (фр) як правничих засад ЄС може стати інструментом не лише інтеграції, а й внутрішньої модернізації українського державного управління.

Окремим викликом залишається інституційна спроможність органів соціального захисту. В умовах війни й обмежених людських і фінансових ресурсів Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України та Пенсійний фонд стикаються з необхідністю одночасно обслуговувати нові програми допомоги, забезпечувати виплати внутрішньо переміщеним особам та пенсіонерам, а також підтримувати цифрову інфраструктуру. Міжнародні організації, зокрема Світовий банк та ЮНІСЕФ, наголошують на критичній ролі цифровізації процесів й інтеграції баз даних, що дасть змогу уникнути дублювання виплат, надасть потенціал покращити верифікацію доходів і підвищити адресність допомоги.

Реформування соціального захисту в Україні через запровадження базової соціальної допомоги є важливим кроком до модернізації й узгодження із

європейськими стандартами. Водночас ця трансформація потребує чіткої фінансової стратегії, нарощування інституційної спроможності та політичної волі. Ключовими пріоритетами мають стати: поступове масштабування програми з оцінкою її результативності, інтеграція інформаційних баз для якісної перевірки доходів, відображення витрат на соціальний захист у середньострокових бюджетних планах та розробка системи звітності, яка відповідатиме вимогам Європейського Союзу. Лише за цих умов нова модель соціального захисту зможе ефективно відповідати на сучасні виклики та водночас сприяти євроінтеграційним прагненням України.

Список використаних джерел:

1. Пенсійний фонд України. *Офіційні роз'яснення щодо базової соціальної допомоги*. Київ, 2025. URL: <https://www.pfu.gov.ua/tr/293313-bazova-sotsialna-dopomoga/>
2. R2P (Right to Protection). *Базова соціальна допомога: переваги та виклики. Аналітична записка*. Київ, 2025. URL: <https://r2p.org.ua/page/bazova-sotsialna-dopomoha-perevahy-i-vyklyky-eksperymentalnoho-proiektu>
3. VoxUkraine. *Бюджетна декларація: аналіз та оцінка прогнозів Уряду на 2025–2027 роки. Аналітичний огляд*. Київ, 8 липня 2024. URL: <https://voxukraine.org/otsinka-byudzhetnoyi-deklaratsiyi-na-2026-2028-roky-trendy-prognozy-obmezheniya>
4. Центр Разумкова. *Європейська інтеграція України: стан, виклики, перспективи. Аналітична доповідь*. Київ, 2025. URL: https://razumkov.org.ua/images/2025/05/2025-European_integration.pdf

Южека Роман – доктор філософії в галузі права (PhD in Law), член Громадської організації «Спілка освітян України», Україна, м. Дніпро, Дніпропетровська область
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-6031-4182>

СУД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ Й ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ: РІЗНЕ БАЧЕННЯ СВОБОДИ РЕЛІГІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ПРАВІ

Питання свободи віросповідання займає особливе місце у європейській правовій традиції, що знайшло своє закріплення як у статті 9 Європейської конвенції з прав людини, так і у статті 10 Хартії основних прав ЄС. Проте попри формальну спільність ціннісних орієнтирів, практика двох основних судових органів – Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) та Суду Європейського Союзу (далі – Суд ЄС) – показує наявність істотних відмінностей у способах тлумачення й реалізації цього права. Особливо це проявляється у випадках, коли релігійна свобода перетинається з іншими правовими або суспільними інтересами, як дотримання принципу секулярності, нейтралітету в трудових відносинах або збереження публічного порядку.

ЄСПЛ виходить із комплексного підходу до цього права, наголошуючи, що воно охоплює не лише внутрішню свободу переконань, а й право на зовнішнє вираження своєї віри. До таких форм прояву належить, наприклад, носіння релігійного одягу чи участь у богослужіннях. Водночас Суд визнає, що зовнішні прояви можуть бути обмежені, але лише тоді, коли таке втручання має законне підґрунтя, переслідує суспільно важливу мету та відповідає вимозі пропорційності. Відомі справи, такі як «Лаутсі проти Італії [Lautsi v. Italy]» [1], «Евейда та інші проти Сполученого Королівства [Eweida and Others v. the United Kingdom]» [2] та «S.A.S. проти Франції [S.A.S. v. France]» [3], демонструють, що ЄСПЛ готовий надати державам певну свободу дій у визначенні балансу між релігійними свободами й іншими цінностями, характерними для кожного конкретного національного контексту.